

ГОД. XX.

ПОЗОРНИШТЕ

БРОЈ 42.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Извали за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког, месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

НА ДРУЖИЧАЛО ПОКОЈНОМ МИЛORАДУ П. ШАЛЧАНИНУ.

(Свршетак.)

Име то чув, својта зарида од јада:
Та име је верна друга венчанога,
Родитеља, оца и брата милога
А и пријатеља добра и искрена,
Кој' разлике не зна вере и имена,
Име књижевника у роду признана,
Име, ој, песника лавором венчана!
Чији пак губитак не да се прежалит',
К'о и умни рад му задоста похвалит'...
Ако ико, побро, оно ја те жалим,
Ако и ко, ја те до звездица хвалим —
Ал' не жали тако, нит' те хвали свако,
А то мене побруј твог мучило јако,
Мних, то ј тебе дира, у гробу т' не да мира,
Ал', гле, братске верне твоје ти љубави,
Ти се старом побри своме у сну јави,
Баш на дружичало гроб твој да потражи
Својте ти и своје јаде да ублажи.
Тако глах јаднике, што их гор' спомену —
Гледах ти крај гроба својту уцвељену.
Чујем како плачућ' име ти спомињу,
Видим даље од гроба худу сиротињу,
Пак ћу стиснув руку *Милки* рећи тијо:
„Уставидер сузе, тужна моја пријо,
Већ се смилуј, оној сирочади дели,
Да твог *Милорада* душа се весели,
А тело му лакше у том гробу лешка
А з мња рад' чега не буде му тешка.“

Ја то тек изрекох, а гроб се покрени,
Милорад из њега жив, па управ к мени,
Смешком рећ'ће: „Гледер како ми се лешка!
Како л' ми је, побро, гробна земља тешка!
А и не знам зашто, да ми тешка буде?
Кад је земља српска рођене ми груде!
Живио сам Богу, Народу и Вили,
То су моји жарки идеали били!
За ове сам што шта пис'о, дел'о, ствар'о,

За њих много чега жртвов'о, прегар'о —
 Окитио књигу песном неувенком,
 Позорницу српску алем-сјај-челенком.
 Нисам се обзир'о на злобничке метке, —
 На позоришне, ни на партажске сплетке, —
 Ишао сам увек оним путем правим
 Да поучим народ, да га позабавим,
Од небратска врнem теснојруда спора,
Убилачке свађе, неслоге, раздора.
 Штоноја ми зебња беху са уздаси:
Срби и Хрвати, ил' ћеш: Шокци, Власи.¹⁾
 Њих помирбе жеља са мном у гроб оде,
 А где, их, још они општу борбу воде,
 И место к'о они, да се дружицају.²⁾
 Јубе и прот' вражјем чврсте нападају . . .
 То би тек ми могло да гроб отештава,
 Ал' ухвам се у Бога и ум бистрих глава,
 Пре него их душман паучи памети,
 Ех! мораће крви, срцу одолети.
 Ја за твоје Шокце молим с' шуром мојим,³⁾
 Ти за мој Власе пред олтаром твојим.⁴⁾
 На то се осмехну, у свој гроб окрену,
 А ја се пробуди' пун слађане жуди . . .
 Ао! Милораде! Ти поштена душо!
 Жив ми тако прича, а ја рад те слуш'о,
 Пак и у сну дође старом побри своме
 Баш о Дружичалу светом, жалосноме,
 Да га сетиш твојих светих аманета.
 И небратског тога, ох, раздора клета! . . .
 Ал' почивај мирно! Семе твоје клица —
 Стишати се мора братска размирица.
 И Шокци и Власи — Срби и Хрвати —
 Јубиће се опет, братеки дружичати.
 За то ће се молит' Милка Љришића,
 Слепачка иришка сва та сиротиња,
 И Шокцица Јана Варадинка Мара,
 И твоје илобро Иле божјег код олтара.
Христов Ускрс јамство нашег васкрсења!
Збогом, Милораде вечног до виђења!

¹⁾ Покојни би Милорад каткад и у збњи и у шали и у шему тако по старијем називу обично именовао Србе и Хрвате. Иначе био је жарки заговорач братске слоге, а горко га се дојимала наша неслога. Ту што најводим, његове су живе речи.

²⁾ Види: Речник Вуков, стр. 142. Дружичато.

³⁾ Покојни славни новелисти др. Лаза Лазаревић, брат жене му Милке.

⁴⁾ Могао бих из писама Милорадових доказати, како ме моли, да се за њега и његове Влахе молим при олтару божјем.

ИСТИЖИ.

(„Веџ.“) Шала у три чина, од И. И. Мјасницкога, првео с руског М. Ђ Глишић. Приказана први пут 8 (20.) априла о. г.

Код таквих шаљивих игара довољно је, да је фабула бар заокругљена и доследна, оно друго постизавају ситуације, карактери и дијалози. Цел и намера пишчева исцујава се најбоље, ако се публика сита наслеђује лудоглавим заплетима а често и немогућностима. Постигне ли писац смех, он је у главном постигао онда и оно, што је управо и хтео. Трагедија треба да нас потресе, комедија иак да разоноди. Научити се даје и из једне и из друге. Ко у шаљivoј игри тражи наметњиве поуке, тај онда није па чисто са суштином такве игре, а поуке има у свакој, бар се види, како од прилике не би требало да је, па да буде све добро.

Са комедијом је ишао и приказ упоред. За нас је било најзанимљије стунање гђе Јеце Добриновићке у једној мајсторској улози својој — а која није у њеним рукама: мајсторска! — после дуже болести јој а у прославу 25-годишњег глумовања њеног. Па ако је она заслужила палму тога вечера, ишак ће бити тако добра, те ће многи листић уступити глумачкој колегији тога вечера, гђама Д. Ружићки, М. Марковићки, С. Бакаловићки, Д. Васиљевићки и малој Козловићевој, па онда гг. Спасићу, Васиљевићу, Николићу, а специјално њеном мужу П. Добриновићу

М С—.

(„Рат у миру“) представљала је наша позоришна дружина, сад у четвртак 13. априла празној, тако рећи, кући. Та је шаљива игра под именом „Рат у мирно доба“ давана већ више пута у Новом Саду и увек је постигла један успех, т.ј. разгалила нас је, наслеђала нас, расположила нас је. Писци су у првој линији то и хтели да нас засмеју, да нам се утроба тресе, али као да им се прикрада и намера, да онако узгред на пазар изнесу оно кидање женског света око официра, па к'о веле, ако ваћу, да је то прекомерно интересовање смешно, оне нека га се окану, а ако не, нека остане по старом. За нас је било тога вечера заштета таквих ситуација, да чисто нисмо волели, што се српска имена са позорнице слушају, скоро би нам милије било, да је по-којни Муша оставио немачка имена, па макар ко нашем грохотном смејању и приметио оно Хорацов: „quid rides . . .“ Да, мишљења смо, да би боље било, да је та глума преведена а на прерађена.

Друго је што хоћемо да оправдамо: посета беше са свим слаба. Признајемо, да је Нови Сад овом приликом много показао и да је поштовано опћинство тако рећи заморено, али зар ових 5, 6, представа, које управа по нужди овде даје,

да отуше онај ефекат, који тојим пригрљавањем тог народног мезимчета постигосмо, зар да су фицит у дефицит претворимо, зар ми нишмо у стању да још мало, мало издржимо! А што је још горе, та је представа давана у корист пењионом глумачком фонду, па зар ми, народ, да тако мало маришмо за осигурање старих дана онима, који нас за снаге своје слатко забављаху, поучаваху! Не, то није требало бити! Понајвише је кривице до оних, који новине пишу, што нису упозорили наш добри свет на ту оконост, па би то све друкчије било. Кад се оно омаче у репертоару један комад коме свикилици замерасмо, зграну се неко у једном овданијем листу на управу, музичите стреле летиле су, свом управном одбору потписа се пасош а сад не нађе за вредно ни једном речи да се сети позоришне наше дружине тај тобожњи пријатељ нашег позоришта.

Је ли био то нехат, заборавност или што друго?

Међутим глумци су сви од реда лено представљали, сви беху прегли да представа што боље испадне, они су чинили своје. Не можемо на ино, а да овде не споменемо баш г. Ј. Весићеву. Нико ваљда не беше од српских глумица изложен толиким и оправданим и неоправданим нападајима, а она шта је чинила, вршила је своју дужност па — напредовала. Заиста она показује, да има и дара и разумевања и воље, чим јој се прилика даде. Као Јелка Чиприћева баш је врло добро одиграла швигарицу, била је добра и у „Балканској Царици“, а особито у „Нервозним женама“ као и иначе кад год већу и важнију улогу има. Нека она с вољом само пригрљава уметност, којој се посветила, па ће њен напредак бити најбољи одговор на све. . . . Ј.

(Поклон српском народном позоришту.)

Управа српског народног позоришта сматра за своју милу дужност, да изјави своју најточнију захвалност племенитој госпођици Л. Дунђерској, која је српском народном позоришту, а за „Балканску Царицу“, поклонила богато црногорско одело, и то: јелече од првенога свиленога плиша, богато златом искићено, прслук од цлаве кадиве златом извезен, капу црногорску, сукњу од белога атласа, превучену свиленим српским платном у борама, и свилену кошљу од српскога платна. Живела честита Српкиња!

Издаје управа срп. нар. позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ

42. Представа. У ДУНЂЕРСКОВОМ ПОЗОРИШТУ. Ван претплате.

Шре поласка позоришне дружине на пут предпоследња представа.

У Новом Саду, у недељу 16. (28.) априла 1895:

РАСПИКУЋА.

Чаробна позоришна игра у 5 чинова, с певањем, од Рајмунда, превео И. Стојановић, музика од Крајцера, — Редитељ: Добриновић.

ОСОБЕ:

1. Чин: Јубав двоје слушчади.

Јулије Флотврел, племић, милионар	—	Тодосић.
Волф, коморник му	—	Илић.
Валентин, послужитељ	—	Добриновић.
Роза, собарица	—	Т. Лукинка.
Каваљер Димон	—	Спасић.
Пралинг	—	Душановић.
Хелм	Флотвелови пријатељи	Жикић.
Валтер	—	Стефановић.
Гриндлинг	архитекти	Николић.
Јокл	—	Бакаловић.
Слуге, ловци, пријатељи.		

2. Чин: Чаробни двори виле Керистане. — Лов.

Керистана, вила	—	М. Марковићка.
Азур, њен услужни дух, а касније	—	Марковић
просјак	—	Марковић
Јулије Флотврел, милионар	—	Тодосић.
Валентин, послужитељ	—	Добриновић.
Роза, собарица	—	Т. Лукинка.
Каваљер Димон	—	Спасић.
Пралинг	—	Душановић.
Хелм	Флотвелови пријатељи	Бакаловић.
Валтер	—	Стефановић.
Креауба баба	—	Ј. Добриновићка
Волф, коморник	—	Илић.

3. Чин: Раскош. — Бегство преко Темзе.

Јулије Флотврел	—	Тодосић.
Глукажм, председник	—	Илић.

Амалија, кћи му	—	—	—	С. Бакаловићка.
Флитерштајн, барон	—	—	—	Станковић.
Валентин, послужитељ	—	—	—	Добриновић.
Роза, собарица	—	—	—	Т. Лукинка.
Волф, коморник	—	—	—	Илић.
Каваљер Димон	—	—	—	Спасић.
Азур, дух, као просјак	—	—	—	Марковић.
Гости, господи, госпође, слуге.				

4. Чин: Служитељска верност.

Јулије Флотврел	—	—	—	—	Тодосић.
Волф, богаташ	—	—	—	—	Илић.
Баштован	—	—	—	—	Жикић.
Валентин	—	—	—	—	Добриновић.

Виште слуге.

5. Чин: Доброчинство виле Керистане.

Јулије Флотврел	—	—	—	—	Тодосић.
Керистана, вила	—	—	—	—	М. Марковићка.
Азур, дух, још као просјак	—	—	—	—	Марковић.
Валентин, столар	—	—	—	—	Добриновић.
Роза, женч му	—	—	—	—	Т. Лукинка.
Лиза	—	—	—	—	Д. Туџаковићева.
Милавло	—	—	—	—	Драго Тодосић.
Петар	—	—	—	—	*
Јована	ихова деца	—	—	—	*
Јоца	—	—	—	—	*

Народ.

Војнички свирачки збор 70-те варадинске пешачке пуковније свираће ове комаде:

1. Увод у оперу: „Das Nachtlager in Granada,“ од Крајцера. — 2. „Смеса из српских и словенских песама,“ од Перла. — 3. Арија из опере: „Фалстаф,“ од Баљфа-а. —

4. „Из српске шуме и утрине“, од Чижека. — 5. „Die beiden kleinen Finken.“

Concert-Polka für 2 Flügelhörner, од Клинга.

Улазнице могу се добити у књижари Браће М. Поповића од 9—12 сахата пре подне, од 3—5 сахата после подне у позоришту, и после на каси.

Болестан: Васиљевић.

Почетак тачно у $7\frac{1}{2}$ свршетак у $10\frac{1}{2}$ сахата.